

ბის დამარცხებული მღვდელი დასჯილი იქნება. („Тиф. Лист.“)

კვირას, 31 მარტს ტფილისის მახრის თავად-ზნაურთა შორის კრება მოხდა. თავ-მჯდომარედ იყო ტფილისის მახრის თავად-ზნაურთა წინამძღოლი მისი უფლებმფლობელის კარის კამერჰერი ლ. ა. მაღალაშვილი. კრებამ დაამტკიცა ნუსხა იმ თავად-ზნაურთა, რომელთაც შუღლით მოწაწილად მიიღონ მომავლის მახრის არჩევნებში, ნუსხა ტფილისის მახრისა და ბორჩლოს მახრისათვის ცალკე-ცალკე იყო შედგენილი, რადგანაც ამ წლიდან ბორჩლოს თავად-ზნაურთა საკუთარი წინამძღოლი უნდა იარჩიონ. ამის შემდეგ კრებამ გენერალ-ლეიტენანტის თავ. დ. ა. სუმბაძის თაშვილის მოხსენებით გადასწავტა, რომ მომავლის არჩევანზე შეადგინონ კომისია თავად-ზნაურთა სადგილ-მამული გარდასახვის ხელახლა გასაწერად, რადგან ეს გარდასახვილი ახლა ცუდად არის გაწერილი. გარდა ამისა ლაზარაკი იყო იმის შესახებ, რომ განსაკუთრებით თანხა შევადგინოთ და ტფილისის მახრის თავად-ზნაურთა სხვა-დასხვა საკუთრებას მოვახსნათ. დასასრულ კრებამ წინამძღოლს მიანდო, აუწყეთ იმ თავად-ზნაურთა, ვინც კრებაზე არ დაესწრნენ, რომ უსათუოდ პირველ მასამდის წარმოადგინონ საკუთარი საბუთები, რომლის ძალითაც შეუძლიანთ არჩევნებში მონაწილეობა მიიღონ. („Кавказ“)

რამდენიმე საბან. გორის ღებოს სპეციალური გარე მონეტის სხვა-და-სხვა წერილები და სხვათა შორის 25-ჯობის უთითოისა მთლიანად და კოლონო სანის, ამ-პრადე-წერის ერთსა და იმავე სახელზე ბოლო აღარ უნანს, რადგანაც ჩვენს ვაჭრებში ამ საქმეთა შესახებ უამისდაც ბევრი

წაუბრებია: ისე შემოვიდა და შემოაღწა მამული ხელში, რომ არც-კი გაუგია. — სამსახურში უნდა შევიდეთ, მჭობრება ვისილი, მაგრამ რა სამსახური უნდა ამოვიჩიოთ? ამ არჩევანის დროს მოაგონდა ის ამბავი, მამა და ის რომ მივიდნენ მახრის უფროსთან ადგილის სათხოვნელად.

— ჩემთვის სულ ერთია, სადაც უნდა ვიმსახურო: მამის სურვილის პატრისა ვცემ. პოლიციის მოხელეებს საზოგადოდ ცუდის თვლით უყურებენ, მაგრამ რა გქნათ, ეს საერთოა ახრის სამართლიანად არ მიმანია: კაცი მხის სამსახურს პატიოსნად და არა სამსახური კაცსა.

ფსილის ქალაქში მამის ძველი ნაცნობი და მეგობრები ჰყავდა და — იმით მიმანია. იმართის შემწობით იშოვა პაწია ადგილი საგუბერნიო სამართლებლოში, მოღვაწეობის ამხარეველ შეიცვალა ასე უცებ ვასილი და კვლად-დამუშავდაც არ ჩაუბრა ამ ცვლილებამ: გარეგანმა ცვლილებამ ხელი შეუწყო შინაგანს მუხრების გადასხვევებზე, გელა ვასილი სხვის ჰმობრებად, წინად სხვის. უფრო ოკუნებას ვაყოლოდა და თავზე ზრუნვა სულ არ აუწყებდა, გელა-კი უნდაედა, რომ ეს ორივე ერთად მოეთვალნებინა როგორმე: პატიოსანად დარჩენილიყო და თავისი კრებო საქმეც კარგად მოეგვარებინა.

სიძლიოზბა-კი მოეგვარებინა როგორმე, მაგრამ გვერდზედ აუარა ზო-

პოც დაიწერა და ბევრი არავა, ამიტომაც ლაზარაკის ვაჭრობის ამ საგანზედ საკუთარ აღარა ეხედებოდა და მიღებულ წერილების დაბეჭდავზე ყველას უარს ეუბნებოდა.

დაბაღ სოფელი

(მოწერილი ამავე)

ბ.მ.მ.პ.რ.მ.მ.მ.მ.მ.მ.მ. 28 მარტს, მოსავლის აქეთ ძრვივ კარგი პირი უნანს, ჯგჯილები მწვენივ ზაფხულით გადატვირთა ღვამიწის ზედაპირს და საპურად მიიხიბნენ. მაღლიანი ვახუშტული ხელს უწყობს და არ აკლებს ტკბილ, ტუქურა წყობას. ღვთის წინაშე არც არაფერი წყევანდელ ზამთარს დაუშვებია რამე: ზამთარი თბილი და ნოტიო იყო. ყოველმეც ამან ერთი-ორად გააძნევა აქაური გლეხ-კაცობა სამუშაოდ. არც მაგდენად ღიდ ჯავს და შრომის თბილურად აქაური მიწა მხრენ-მთესველისაგან. საქ-სამკარისია ერთი ცენრი და უხერია ანეხა (ორხელის მზვასი), რომ რამდენიც გინდა მოხანა. მითომ დაფარცხვა მოვიდნენ თუ ჯერ სთესენ და მერე მხანენ, უფრო-კი სისჩინად მიწას, რომ მარცელი დაძმალის როგორც. მიწა კი იმდენად ღარივრია და მაღლიანი, რომ ორთა-შუარიცხეთ, იძლევა მოსავლს ერთ სა-მოცამდე; ამის გამო ჯგვეთის მახრა ითვლება ბაქოს გუბერნიის ბურის ბელად. არც ერთი მახრიდან არ გვახ ამოდენა პური, რამდენიც აქედან გვადის კ. ერისთავთან მოყო-

ვითორს ვალს, რომელსაც სამსახური კისრად აღენდა. მავალითებრ, არ იცოდა და ან დააწიწულა, რომ იქ ბევრის არაფერს აღაპარაკებდნენ, სულ ერთია, მართალი იქნებოდა, თუ ცუდი და იმისი საქმე ის იყო, მხოლოდ ის ანერკობინა უსტიყო და მორჩილად, რასაც უმხმენდნენ, თუნდა ნაბრძანები ავი საქმე ყოველიყო და არა კარგი, როცა მხანა; რომ სამსახურში მანქანად გადაქციეს, ატომ-მტად და ქვერად, რომელსაც რასაც ჩახსებდნენ, ის უნდა ამოეხანა, ბრახით აიღოს, ველო ყელში ამოეგინა და მოთმინების ძაფი ლაბის გასწვევტოდა.

ამის ზედ დავებოთ ის ათის უსიამოვნება, რომელიც ამხანაგებთან მოსილიდა. მავალითებრ, ერთი აღბაცეული ცილადა: — გულში ქალაღები შეეჭტანე — ის; ჩაის მიითმედე; ვამიღობა... მეც დახსე და ჩაი დაამლეგინა

ფსილი კატხასეთი სახეში ცვეროდა. — მერე რაო, რა დიდი ბედნიერება შენ დატვირთა თავზე: მავისთანა პატიოს-ცემას ხომ კარზედ მომდგარს ხელ-გამაწვილის გლხასაც გაუწვევენ ხოლმე.

— ამ გვერ შემოვიდა ერთი საწყალი კაცი და არა უნდა ვისმეს დაეწერიხოს. ყველა ერთს, ან ორ მანეთს სისხოს არხს დასაწერს. ადგება ვსილი და უსასილოდ, მუტობს უწყრს.

მოსავლს-კი კარგი პირი უნანს, მაგრამ აიღებენ უსულებო თუ არა, ეს დმერთია უწყს. შარშან მთელ მახრის მოვლა კალია მის შემდეგ, რის გამოა ზარალი თითქმის არაფერი მოუტანია. მაგრამ წრეულ-კი, დმერთ-მან უწყს, რა შედეგი მოჰყვება შარშანდელ კალისა. ადგილობრივი აღმინისტიკოთა დიდ მზვადეაშია, რომ კალიას გაუშკლავდეს საბრძოლველად. იმის განკარგულებით კომპლედ თითო ფუთო კალიის ცვერკი მოგროვდა. მარტო ბოკო-პრობისლის საბოკულოში შეგროვეს 2500 ფუთი კალიის ცვერკისა. გამოიჩვენა თუ არა კალია, ხალხი მაშინავე გავა მფარაზედ კალიის საწყვეტად. ბოკალუმბა უცვე ჩაიპარეს ნიხებე, ცოცხები, ბარბე და სხვა.

მოუსავლობის დროს ერთი ნუგეში ადგილობრივის მცობერებლების არის თევზის ვატებია. ბევრი ასა და ორისი კაცი შოულობს თევზის ქარხნებზედ ლუკმა-პურს. ამიტომაც იყო არა ახალ მტრობისა, რომელიც იყო დაიწყო ამ თვეის 22, სულ განამული მოვლიდნენ: აქ, ბელი ვის ვააბდნიერებს და ვის ხელში ჩაეყრის ჩვენსაო. წრეებზედ ტრაგეზი ხედ ვამარჯუება დარჩა ვითარევის ამხანაგობას. თუ ამ სამის წლის წინად (1888 წ.) ამ ამხანაგობამ ცოტა იკარგებინა და იჯარა ნაკლები შეიძლია, ვატებია სხვის დარჩათ და მერე იმათგან უნანვე შეისიდა, სამავთიურ წრეებზედ ტრაგეზი იმდენი მისკა ან ამხანაგობამ, რომ სხვებს სანაზარეტ უკლებდებოდა. ბანკში, რომელიც სივრძობით არ აღმეტებია ათ ვერსეს, მასკუ 503,000 მანეთი, წინანდელ 333,000 მანეთის მავერი, — აქუ მამი 117,000 70,000 მავერი, ბალანაფისისაში — 90,000 მავერი 103,000 მანეთი. ბოკ პრობისლის ნაწილი არ ჩარა ლიონოზის 130,000 მანეთით.

— აბა, რას შერები, ლუკმა პურს რაზედ გვიკარავ, რას ვამოსულულ-ვაგარეჩებულხარო, ეცემიან ამახანებო ყელში.

ან კიდე: შემოღის გამოუძღველი კაცი, რადაც საქმე აქვს და არ იცის ვის მიმართოს. კანცლარიის მფლობელ — მამინე სურს აიღებს, გავუედა და გამოუღებს... მისიონერი მარტივდები მიმართავს: „ბატონო... ხელმე არც-კი გავუგინაო, უყრს არ უღებდა.

— ბატონო! — რა გინდა — უცებ მიუბრუნდებ და მისიხანედ დაეკერდებ. — ან და ასეა, ბატონო, ჩემი საქმე და არ ვიცო... — ოოპ, მე ძნელი საქმეა, მავს ვერ ვიცისრებ. — ნუ დამუბავ, მიშველე რამე, შენს სიკაცსღეს. — რამ არ მოხებხდება... — არაფერს დავზოვავ, თუ გვიკარავ, ოღონდ-კი... ოღონდ-კი... თქვენის წყალობით და ღვთის შეწყვეით... — აბა, წაბოლო, ერთი კარგად ვამბებინა, რა გინდა... კუთხეში ვაყუანს, წაწეროხულებს ბევრს იმის ხეწუნას მოიხმენს: „რა ექნა, ბატონო, თავს ხომ ვერ დავერჩილობ... კამიის შეცდება — ყვერს ხილა...“ მაგრამ მინც ერთი-ორად და ერთი სამად დასტუვებს ფულს და ისე ვაისტუვებს, მერე მოუბრუნდებ ცხვირის ღიბილით ამხანაგებს და დიკეფ-დაიკებდები.

კულტურში ამის წინად ზღვის ტალღებს ვამოკრავ ვილაც უცნობი კაცის გავში. ტანისამოსზედ ტყუობოდა რომ ტანით რუსი უნდა ყოფილიყო და ღლი ნების დამჩრელო. გავში მიწას მიამარეს. ბოკოპრობისში წითელა განდა. მშველობით ხდილობენ გერ-გერობით. სხვაფერ აქეთ მშვიდობიანობაა, არაფერი სენი არა მხინვარებს.

ნ ა გ ე ვ ე კ ი

(ფრანგ-გაგოგობად)

ქუანდა „არბაგანის“ უკანასკნელს ნომერში ვრცელი წერილი უკლიოა დაბეჭდილი ახადად ამორჩეულ ტფილისის ქაღპების თავის თავ. ანდუთის-ვიდოლოგორევის შესახებ. სხვათა შორის არბაგანის ამბობს, რომ თავგანი ანდუთის-ვიდოლოგორეკმა შიმამიანად აჩანს სპარსეთის მუვის არტაქსერს-ღანისაგანს. ზაქარია და იანე არდუთაშვიან-მხარეძენის საქმრეულის ისტორიის საგუთუო ფურცელსა აჩანს ჩაწეღანისა, ამით თავიანთს მსხვილსა სპარსელობის დროს სასხელეს თამარის მუგობა, ამ უკმარებელ დიდებულის დადგოფისა.

რუსეთის სასეფდრო ისტორიამაგე საპატო ადგილი უჩიჩაოთ თამარ-ღვთისაგანს. თა. მასე ზაქარია მკრედიანის-ვიდოლოგორეკა, რომელიც ამავე მომენტზედ აწინადეს ქაღპის თავს, ვინაღ-ერთი ცხეკნა-ღანა არბუს, რომელსაც მუგელი ბუგის თემარ-სან-შუგის, ამ დღეს-ღამის დედა-ქალაქის, მოვანსეა, დასასრულდ „არბაგანის“ ამბობს, რომ თა. ანდუთის-ვიდოლოგორეკა დასთა გარეშე ღაგას

და ადვილად შეუძლია სისა-და სისა დასა მოარგოს ერთხანთა ქაღპის კეთილდღეობის სასხელი... ქაღპის კეთილდღეობისათვის კარგა დაგვი ის არის, რომ ქაღპისა ახად თავისი მოღვაწეობას თვლ-ურს ადგენს ობო-ზიგა, დასა მუგ ვამუგა. ეს კარგეობა იმეს გავსდეს, რომ საქმეებსა იმესა და იმესა წარმართულ და ახად ქაღპის გამგებოა სწორს გზაზე ივადის.

გავს. „Мокс. Вѣд.“-ის ნიუ-იორკელი კორრესპონდენტი შეკვდეს ტვინების ატროფიების ამ გავრცელ შესახებ ანარხისტთა ვანტო „Free Russia“ („თავისუფალი რუსეთი“), რომელიც ნიუ-იორკში იბეჭდებოდა: ამ გავრცელ დასაბამი გამოებს ღონ-ღონმა, სადგე გვირგვამ მესხევის მკვლელობის კარხისნიკისა და განზარადგან გატყუებულს ვოლხოსკოპ სპოგა-ღოკას შეადგინა, თავისუფალ რუსეთის მუგობათ „ამ მხრით, რომ გავითა რამ გამოეკათ და გატყუან-სახათ მთელსა ქვეყანისათვის, რა „სა-საქადა და მოსართლოდა“ კვადებს რუსეთის მთავრებს შინაგნ-ღოლოვანურებს და რომ დასხმრება გუგათ იმდროში გაგუგანათათვის. ოცოდე იმდროში გაგუგანათათვის (მაშ შორის რამდენად წყვი პარლამენტისა), რომელსაც მონაწილეობა მიადეს ამ „ათაო“ საქმეში.

შეკვდეს ვადგინეს, რომ ამერიკელ მკითხველთა უკრადდებოც მივტყუით ამ „გავით“ და ორ ადგილას დამოწეს ვამოვადებო — ნიუ-იორკისა და ვოლხოსკოპის. ნიუ-იორკის განყოფილების განხვებს ვივაც ნაციბიბირელი ვოლხოსკოპი.

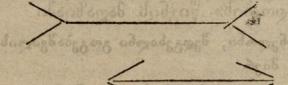
ქურ. „La Nature“-ს უკანასკნელ ნომერში ერთი ამგვარ მავალითა მოკუთხელი იმისი, რომ მხრითა ვაც-მა თავის თავდასაც არ უნდა და-

ჩიო და ბოლოს უფრო მარჯველ ადგებოდა ერთი-ორად მტროა. უფრო ვანერჩი ამხას იტყვიან: „რა ტუტუტო კაცი! ღმერთს ცოდნა მისცა და ის-კი არ იცის, როგორ იპყრებლოს ამ ცოდნითა“. კარგად ვხედვად, რომ თუ მე ჩემი არ დავიშო-კი, სამსახურში წინ ვერ წავალ. რაც ჩემი საქმე არ არის, ტუტუტუტო-ლოდა თავი არ უნდა შევიტყო. „კუ-და ხარი თავისთვის არ იყო, სხვას ბუბებს უგერებდა“. თუ შემიძლია ჩამეჩემ თავს უგებტრონო? მე თითონ ნუ ჩაიღენ ნურაფერს ავ კაცობას და სხვის ჩანადერთან რა საქმე მიქს. ისინი თავისთვის და მე ჩემთვის.

ასე გადასწავტა ვასილი და ამის კულომბუტად ირგებდა. რასკვირ-ველია, ასეთი ცვლილება უფროსებისა და ამხანაგებისაგან შეუწყნეველი არ დარჩა. ამხანაგები ვუნებოდნენ: „მადლობა ღმერთს, ძლივს არ მოკვირდნო და გონებებსაც არ მოხედავს უფრო აბა რას სწალილი: ამხანაგებს ჰლონდელი, უფროსებს სიძულილი უწყურებდა და ყველანი ბრიაგებელ მიგანდა, ასე ვგვინა შენისთანა კუიანი კუეიანზედ აღარავინ იყოლო. უფროსები ახლა აღივრხანდ ეციდებოდნენ: შენი იმედი სტრული და პარკი-ლო გვიკარ... ეცლდ როგორც ხასითი ვაისწოროა. ვსილის უხარობა: ძლივს ამდენის წყაღების შედგენეს ღონეზედ არ დადგებო. ომს თავი დავანებ და ჩაყურებულად ვად-

უკეროს და თავის თვალით ნანახსაც არ უნდა ენდოს. სადაც საკუთარს თვალის ნანახი დასჯერებელი არ არის, იქ, რასაკვირველია, სხვის ნანახი და მეტადრე ნაბიძგით უკრთან მისაშვებაც არ არის. იგივეა, ნეტა რა მავალით მოჰქვამს ისეთი მაგ ფრანკულს უკრთავსა. აი ის მავალით. დაჰხედეთ ამ ორს ხაზს, თვალით გაზომეთ და სთქვით: შუა სწორ ხაზებში რომელი უფრო მოკლეა?

რად თქმა უნდა, იმის სიტყვით, რომ ქვემოთ მოკლეა და ზემოთ გრძელია. საკვირველიც არ არის, რადგან, ვისაც უნახავს, კვლევა მერე ამბობს. ყველა ამას ამბობს და ეგვიდონს ცვადებიან. თუნდა ფარგალით გაჰზომეთ და დარწმუნდებით, რომ სწორედ ტოლები არიან და ბევრის ოდენი განსხვავებაც არ არის მათ შორის. მორადგანკი ისე სცდება და სტუქვდება ადამიანის თვალი, რომ, როცა უარყოფითი გაჰზომავთ და დარწმუნდებით, ტოლები და თანასწორნი არიან, მაშინაც, რაც უარგავს შაშაობრებით, კიდეც ზემოთა გრძელი ჰგონია და ქვემოთ—მოკლე.

რუსეთი

„Привит. Вѣсти.“ იუყება, რომ კერას, 24 მარტს, კავკასიის მთავართათვის გენერალ ადოლფთან შერმეტევმა მისი უადრებულესობის ხელმწიფე იმპერატორის წინაშე წარსდგა.

კიქც. სდე, ძიგნონ ერთმანეთი, მე რა დაშლადობა.
გიაჩა ორმა წელიწადმა და ესისი ისეც მცირე მოხელე იყო, ისეც სახლიდან გამოკვანელი ორიოდ გრომო სტორიობა. ჯამგირი კოტა ჰქონდა და სხვის ეფუფესკო ერთდებოდა. ზღარბივით ცხელითა თვისს ტუფში და არც აქა კიბულობადა, არც კარგა. ცხელია რომ ვერ დაიხლოვებოდა ახანავებდა რაც ჰქანა, მიანი არავის არაფრად ეცხეწიებოდა, სახანაურადგან გამოსვლა მოინდოდა, მაგრამ კარგად მოფიქრებს შემდეგ ამ სურვილზედ უარი სთქვა: ახლა რომ თავი დავანებო სახანაურსაო, იფიქრა, მაშინ ხომ სულ ერთიანად გამოიქცა სახლი. იტყვიან: „აქ გამოვადეს, იქ გამოვადეს, რა უფროა გამოვიდა ეს ყმაწვილი კაცი, ფეხი გერასად ვერ მოიგდო. ეტყობა, ან ერთობ საძაგელის სახითსა და კეთა არ უქარასო.“ ამას ზედ დაემატა გიგოს ბარათი: „ფულს თხოულობ, ვასოჯან და ისკო დაგიფიქრებია, რომ შენი მამული ერთობ მცირეა და ამას გარდა სრულიად გაიხრებოდა. ნასწავლი კაცი ბრძანდები და ნუ თუ ამდენ ხნის სახანაურის შემდეგ იმდენი ვერ მოახერხებ, რომ აქედან აღარ დაეკარებდნენ შენგან? ყველას უფროსს შენი საქმიანი და არც მოსაწონია. არა მტერა, რომ ლევიანს შეიღობს სრულიად უნიჭო და უნარის მოკლებული იყოს. მასაჭერ, ჩემო ვასო, ჩემო პატარა, ჩემო პატრონო... რა ექნა, გული მიკვდება...“

— როგორც ვიცით, აქამდე რუსეთში ჩაიხველით შემოჰქონდათ კაბები და მოსკოვს და უფთავრეს ჩაის სავაჭო ადგოდა რუსეთში მოსკოვი ითვლებოდა. მაგრამ ამ ბოლოდროს ჩაის რუსეთში უმეტეს ნაწილად ზღვით უზღვებთან და ეს გარემოება ჩაის ვაჭრობის საქმეს რუსეთში დიდს ცვლილებას უქადის და აქამდე ჩაის ვაჭრობით თუ მოსკოვი პირველობდა, ამას იქით აღესამ უნდა იპირველოს. ამას სხვათა შორის ისიც ამტკიცებს, რომ, როგორც რუსეთის განსუთვი ამბობენ, ხოსკოველმა ჩაის ვაჭრობა, რომელთაც სავაჭრო ადგილებზე ადგენია ჰქონდათ, და ყოფილება ადგენია ჰქონდათ, განსაზღვრეს ჩაის ვაჭრობა, სიდიდესაც სავაჭრობაზედ დიდ-ძალი ჩაის გზავნიან.

— საგამომიხებლო საქმეთა განსაზღვრებლად და განსუზღვრებლად განზრახვა აქეთ, რომ არას შემთხვევაში გამოამიხებლის თანამდებობა ისეთს კაცს არ მისცენ, რომელსაც ნ—ს წელიწადი არ უშესხურნია იტალიის წინააღმდეგობა და დაწესებულებათა უფრო დახალს თანამდებობაზე. ახალ-გაზღვებს, რომელთაც უნდალეს სასწავლებელში დაუთმობენ სწავლა და რომელნიც გამოამიხებლთან იქნებიან დანიშნულნი, კ—ს წელიწადზე არც არას შემთხვევაში გამოამიხებლის წარმოება არ მიენდობათ.

— მკურნალთა გამოადის წესი ამ დღეს ორს კომისიას აქვს მიწოდებული შესაბამისებლად. ერთი კომისია სამკურნალო საკურობა და მეორე სავრო განადგობის სამინისტროში. ორივე კომისია იმ აზრისაა, რომ ზოგად სახელს „ლოკტორი მედიცინის“ უფრო განკურნაობულა სასკლა ცოდვის, მაგალითად: „შიანგან სნულელებათა

გიგოს ბარათმა საშინლად ააღელვებდა ვისილი. გამოიხებლდა, მოაგონდა თვისი მამა და ბარათში ახოკითხული სიტყვები მამას სამარადჯან ამოახსილ ხმად ეჩვენა. ევლარ ბიტანა და გახლდებით წამობიან:

— რა ექნა, რა ექნა! ნუ თუ მართლა ისეთი ბედალი ვარ, რომ ახაფრის უნარი არა მაქვს!

გარაზებული რაღაც უხილავ ძალს მუშაობს თქვენივე და უნდა რაღაც ეთქვას, მაგრამ მხოლოდ წყველა გამოუვიდა. ბოლოს მუქარით წამობიან: თუ აგრეთ—მე თქვენ გაჩვენებთ, რა ბიჭი ვარ და რა უნარი მაქვს, თქვე სისხლის მსმებლობ, თქვენაო! ამ აღლეებამ ყმაწვილი კაცი სულიერიად სრულიად მოჰქანცა და ლოკინზედ ვაღვიფრება.

ვისილი ახლა სხვა გზას დაადგა: უფროსებს უფრო მორიდდებოდა და მოწინებოდა. ამხანაგების მარცხანის ექვეყნა და ცარკისა აფრად იმჩინდა. იმასთ საქციელს აღარ ჰქობდა, პირიქით იმითაგან მაგალითსაც იღებდა. ცხლა სცილობდა რიოიჭე დაქმნაბურებინა უფროსების მადლობა, თუნდ ამისთვის უკადრისი საქმას ჩაენდო ყოფილიყო საჭირო. გულში სხვის ვაჭობდა და ცხლად უხლს სხვის ამბობდა. რიც უფროსს მოსწონდა, ის ვისილისაც მოსწონდა იყო, რაც არა და იმას საზარად იმჩინდა. თვის საქციელს მარად მოჰქმედებს სინდისის ცლობაზედ იქ აღარ აფასებდა, არამედ

ლოკტორი და სხვა. ნანგარისევი, რომ ასეთი სახელები ათამდე იქნება. ამ ღირს-საქმის საქმიანს ვადაწყვეტაში სამკურნალო ფაქულტეტებზე მიიღებს მონაწილეობას.

უცხოეთი

ზიმბანდი. ამ 1891 წლისათვის გერმანიის სატანტო ქალაქი ბერლინი გადალენა ბერლინის საგრო სკოლებისათვის 9,016,100 მარკა, რაც შეადგენს 3,700,000 მანეთში. ამ ფულში არ არის ჩართული 435,154 მარკა, რომელიც დანიშნულია სალომერის კლასებისა და წიგნთსაცემებისათვის, არც ის 2,089,000 მარკა, რომელიც უნდა მოხმარდეს წესდევ ახალის სასკოლა შენობათა აგებას. სულ ეს ხარჯი რომ ერთად ეიანგარიშოთ 11¹/₂ მილიონი მარკა შესდგება. 1872 წლიდან 1888 წლამდე ბერლინის თეთრ-მართლებობას დაუზარაჯეს სასკოლო შენობათა აგებისათვის ათ მილიონ მანეთი. თითქმის ყოველი სკოლა, რომელიც რიცხი 200-მდე, მოთავსებულია თავის საკუთარს შენობაში; კლასები თავის დანიშნულების შესაფერად არის მოწყობილი; სახეს აქვს ფარავანობა და ხან ბალოც, რომელშიც მოსწავლენი ჯანისა და ღონის წრთხეში არიან. ამ ოცის წლის წინათ თითოეული მკრდინელი აძლევდა თავის შეიღს კერო სკოლებში ვაჟით, ხოლო სახალაქო სკოლები ღარიბებისათვის იყო დანიშნული და თითოში 50—52-ზე მეტი მოსწავლე არ იყო. ცხლა მღერბიტიკი თეთრით შეიღებს ამ სახალაქო სკოლებში აძლევდა. მაშინ როცა ბერლინის მსოფრთვით 1672 წლიდან 1889 წლამდე ერთი ორად არ უმატრია, ამ

იმის კვალობაზედ, რამდენად მოეწონებოდა ჩემს უფროსებს და რამდენად შევიძლებ იმას სამაგნებსაო, სულ ერთია, ეს საქციელი თუნდა ავიყოფილყო და თუნდა კარგი.

ამ ცვლილებამ თავისი ნაყოფი მოიტანა: ვასილს ყველაზე აქებდნენ და ყველას მაწინადა. ამხანაგები ჩემად ჩურჩულდებდნენ, რომ ვასილმა თავისი საქმე კარგად წარმოართო, თუმცა ნიჭიერი კაცი ყოფილაო. ბოლოს იქამდის მივიდა საქმე, რომ ამ ბოზდნენ, ვასილია პირველი კანდიდატი, კარგს ადვილს აძლევენ, თუ ვახსნაო. სხა დალოდა ვითამც ერთ უფროსთაგანს ვთქვას კიდეც ვასილის შესახებ: „მე ვცდებოდი, თურმე ნიჭიერი კაცი ყოფილა: ცოცხალი იმის ამდენ ხნის ერთ დამეც სასაქმურში და ჩანჩქანა.“ ნაწინებები მეგობრები ცხლა ეფერებოდნენ და აქებდნენ. ვასილითა კალბუქი კი, რომელიც უწინ ყურადღებს არ აქცევდნენ, თუნდა ნახა ეფერებოდნენ. „ჩემთვის დიდად სასიამოვნოა, ბნო ვასილი, რომ ყველა თქვენს ქებას და მარჯობას მოიპოვა!“ დღემდე ხომ თავზედ ევლებდნენ და ზედ დასტოვებულ-ფურცლებდნენ, იქნება გული მოაზრუნოს და ჩვენი ქალი შეერთაო.

ამ სავითო ქებას და მარჯობების ძიხილმა ვასილს თავსაზე დაასხა და უფრო წაქვებს: ის უყვე ამორჩეულს გზას მტკიცედ დაადა. ცხლა ის თვის საქმიანი ნებისს წინააღმდეგ აღარ მიჰმარდა, რაც სული და იმის

საქალაქო სკოლებში მოსწავლეთა რიცხი ერთი-სამად გავდა და 51-დამ 163-თამამდე ავიდა.

დასაშურს კლასებს აზრდა ბქეთ დასაშურებინა ერთის მხრით საზოგადო წყველა ცოდნის შექმნა იმ ყმაწვილებს, რომელთაც სახალაქო სკოლაში უსწავლიდა და რომელთაც შეიღბას დასდგომიან და მეორეს მხრით — შესძინონ რიგინი ცოდნა ცხოვრებაში გამოსადგენს საგნებისა ამ მეორე აზრით, ლელომერს კლასებში ასწავლიან: საკომპოზიტი ართიმეტისს, ბუზალტრიკის, სატეა-ზაზა, მოდლებს მისაზღვრების ეკთებს, სტერეოგრაფიის და სხვ. ვისაც რა საგნის სწავლა უნდა, იმ საგანზე ჩაეწერება, 4 მან. შედეგს ნახეარ წელიწადში და ნება აქვს თუნდა ყველა საგნები იხწავლოს. ამ სკოლებში სწავლობს უფრო ხელოვანი ხალხი, მკოდნენ მუშა-კაცები, ნორკები; სწავლობენ აგრეთვე ახალგაზღვ მობსტელი და აქვე ვასილიც სტუდენტებიც კი, მეტადრე ახალ ენებს. ერთს ამისთანა სკოლას ამ ზომების განმავლობაში აქვდა 630 მოსწავლე-მწმენელი. ყველა საღმრთო წყველის მოსწავლეთა რიცხი აღმამტებოდა 15 ათასს კაცს.

ბერლინის თეთრ-მართებლობა ბევრსა ჰზრუნავს აგრეთვე საზოგადო განათლებისთვისაც და ამ აზრით აარსებს სპეციალურს სკოლებს. ამ ხანშივე ბერლინის მაღისკოლაში დასაშურს საკუთარი შენობა აფიქრება სკოლისათვის, რომელიც 1882 წლიდან არსებობს ბერლინი „ახალი შენობა სკოლასა მშენებლის ოთხ-სართულიანი სახლია დიდის სახელონობით, სახატე-სახანაგის დარბაზებით, წიგნთ-საცემით და უძლდობრებით და-აწყობილი. ამ სკოლას აზრად აქვს ახა მარტო ის რომ კარგი ოსტატობა ასწავლოს იქ შესულ ყმაწვილებს,

ლესა და დაწინარდაწმუდა. ვარგანდაც გამოიკვლია: მამაუა და თან-მოწიროც დადიოდა, მქიოფანს ტანისაშოს იკვებდა, სურნელოვან წყლებს ისხებდა. ხანდახან კანცელარიაში ეტლით მივიღოდა ბოლქმე, სასტუმროში დაიწყო სადილ ვაშმის მორთველა, შესისლიანდა... ფერში შევიდა... ბოლოს ხომ ბედას სრულიად გაუღამა: ერთს კარგს თანამდებობაზედ თანაშენს. ამის შემდეგ ხომ სულ ერთიანად შევიცვალა, განმსაფურდალსწორედ თავის უფროსებს დაგმავასა. ზარბაქობა საშინლად მქეცოდა, ეცხეწებოდა ბოლქმე თავის ხელ-ქვეითებს: სუყო კაცმა საქმეს ხელი მოჰქვამს, რიგინად უნდა შეასრულოს... არ უნდა დაგავიწყდეთ, რომ უფროსი ყველა, რომლის ბრძანებისას რაღაც ბაქევი მოვალეობადა და რომელზედაც არის დამოკიდებული თქვენი ბედი და უხელობა. თქვენ არც გამოწიხობი ხართ და არც გამოჰქვამია, რასაც ვიზრბანდებენ, ის უნდა დაეყოფიეთ. ავ-კარგინაობის აწონ-დაწონე თქვენი საქმე არ არისო.

ვისილი თავისი სამსახურის საუცხოვრად ახლებდა, ესე იგი უფროსების მოსაწონად. თუ სახანაგოთა რამ საქმე ჩაუფარებოდა ხელში, უფროსებს კეთილხედავად უნდა შეასრულოს. და თავის სინდისს აღარ ენდობოდა. ერთის სიტყვით, ზეგნაში ჩავარდა და აჰყვა კიდეც ტალღას: როგორც იმის წინა-მოადგილებს ემოჰქედნათ, ისიც ისე მოჰქმედებდა. ამ გვარად ვასილმა საშინის მ-ზეხელის სახელი დაიმსახურა

არამედ უყვე ოსტატად დალოკილებსაც მისცეს ღონის ძიგნა უყეთესდ შე-სწავლოს თავისი ხელოვნება და უფრო უფროს ტენიკის განვითარებს თავის საკუთარს ხელოვნაში. წყლს ამ სკოლაში იყო 32 მოსწავლე და 300 საღამოობით მოსიარულე ოსტატი, იმით გარდა სკოლაში მრავალი დადიოდნენ ვიქარები და ათეალიტებდნენ ახალ-მოდლებს, ანუ ახალ ნიმუშებს ფარჩელობისა, ამ სკოლის ხარჯს ნახევარობით მიავრებოდა იხდის, ხოლო მართვედა წარმოება მისი განსაკუთრებით ბერლინის თეთრ-მართებლობის ხელში.

ახლა, საცა ამისთანა მშენიერი და სახარებლო დაწესებულებანი არსებობს, იქ მრეწველობის ზრდას და წარმატებას ელიდ გზა ეძლევა. ყველა ამ დაწესებულებას დიდი სარგებლობა მოაქვს არა მარტო ახალ-გაზღობის მამათა, არამედ მღდლონს და სტუდენტებსაც. ზოგიერთს საგნებს იქ ასწავლიან ვაჭებსაც და ქალებისაც. ამას გარდა ქალებისათვის დაარსებულია კლდე (კლდე კლასები ბუზალტრიკისა, სტერეოგრაფიისა და საკომპოზიტი მუქინიგებათა, აგრეთვე ახალის ენებსა. აღარას ვიტყვი იმ მრავალ სპეციალურ სკოლების შესახებ, რომელიც დაარსებულია ქალებისათვის, ესრედ-წოდებულ Lette—verein-ის მიერ და სხვა ამ გვარ საზოგადოებათაგან. ყველა ამ გვარ საზოგადოებას დიდად ემხარება, როგორც უფლით, ისე ზემოპირივად, ბერლინის თეთრ-მართებლობა.

გეგმა

2 პერიდი

კმბერპრმი. დადის მთავრისს ოდგა თეოდორე ასულის განადგავებას

რა და იმეღაცა ჰქონდა, რომ ცხლა ჩემს ბეგს ძალიან აღარ დაჰყვეს და სულ წინ და წინ წავიდა.

წარსული სრულიად დაივიწყდა. მისი მუდმივი საფიქრებელი და საზრუნველი მარტო სამსახურში წინ-წახელა გახდა. სცილობდა, ჰგეგმობდა, ამას მთავრის წინ-წახსულივდა თავის არ იმთავად და ბეღელს სწავლობდა, ამაოდ არ უტარებდა ცდას. 188... წ. რკინის გზის აღმის მატარებელი ტვილისი დიდაძალი ხალხი მოაწყდა. რკინის გზის სადგურზედ ტევა არ იყო. ხალხი ფუტკარსავით ირეოდა და კარში გამოარბოდა, ერთმანეთს ეხლებოდნენ ხარ-ხმოსავით არეული მოგზაურნი.

ამ არეულობის დროს სხეთა შორის ბაქანის ბოლოზედ რკინის გზის ორი მოსახსურე იდგა. ერთი მათგანი ობერ-კონდუქტორი იყო, ესენი ხალხის ტულამ გაიტაცა და, მიუხელოვდნენ თუ არა პირველ კლასის მუფურის კარებს, ობერე შეჩერდა და გოცებთ დაუწყო ცქერა კარებთან მდგომ პოლიციის მოხელის ტანის-მოსში გამოწყობილს ჩასქედილულს მაღალის ტანის ვევატაროს. ბოლოს კონდუქტორმა სიხარულით წამობიან:

— ნუ თუ უწინდელი ვასოა?
— კოტევი.
— ჰერი ჰაა! მართლა, მარტოს უფროსი ბრძანდებით, ბნო ვასო! — შე-ძახა კოტემ და ორივე ხელი მაწყდა.

